

Pohjois-Suomi

Aluehallintovirasto
Ympäristöluvut

PÄÄTÖS

Nro 69/2013/2

Dnro PSAVI/26/04.09/2013

Annettu julkipanon jälkeen

11.10.2013

ASIA

Kynäspäänniemen kevyen liikenteen sillan rakentaminen Kajaaninjoen yli ja valmistelulupahakemus, Kajaani

HAKIJA

Kajaanin kaupunki
PL 133
87101 Kajaani

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUKSEN VIREILLETULO.....	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA.....	3
HANKETTA KOSKEVAT LAUSUNNOT JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE.....	3
Kaavoitustilanne ja suojelualueet.....	3
LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ.....	3
Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus.....	3
Vesistötiedot.....	4
Hankealueen ympäristö ja luonnonarvot sekä hankkeen vaikutukset niihin.....	4
Vesi- ja ranta-alueiden käyttö.....	8
Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus.....	8
Kiinteistötiedot.....	9
Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset.....	9
Hankkeen vaikutukset.....	9
Hankkeen hyödyt ja menetykset.....	9
Valmistelulupa ja perusteet valmisteluluvan myöntämiselle.....	9
HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN.....	10
LAUSUNNOT.....	10
MIELIPIIDE.....	11
HAKIJAN SELITYS.....	11
TÄYDENNYS.....	12
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	12
Luparatkaisu.....	12
Lupamääräykset.....	13
Perustelut.....	14
Luvan myöntämisen edellytykset.....	14
Lupamääräykset.....	15
Sovelletut säännökset.....	15
Valmistelulupa.....	15
Perustelut.....	15
Sovelletut säännökset.....	15
Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen.....	15
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN.....	15
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN.....	16
MUUTOKSENHAKU.....	17

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Kajaanin kaupunki on 1.3.2013 aluehallintovirastossa vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa Kynäspäänniemen kevyen liikenteen sillan rakentamiseen vesistöön Kajaaninjoen yli Kajaanin kaupungissa ja lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 3 §:n 4) kohta ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

HANKETTA KOSKEVAT LAUSUNNOT JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Kaavoitustilanne ja suojelualueet

Rakennettavan sillan alueella on Kajaaninjoen molemmilla rannoilla voimassa oleva asemakaava. Rantapuiston puoleinen vesistö on noin 20 m:n leveydeltä kaavoittamaton. Ranta-alueet on asemakaavassa merkitty puistoalueiksi ja Kynäspuiston puoleinen osa joesta vesistöalueeksi.

Kynäspäänniemi kuuluu Kajaaninjoen historialliseen kokonaisuuteen, joka on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Kainuun ELY-keskuksen 1.11.2012 antaman aukkolausunnon mukaan siltaa tulisi korottaa Kynäspäänniemen puoleisesta päästä noin 0,30 m tasolle $N_{2000} + 131,70$ m, jotta se ei kavenna Kajaaninjoen uomaa.

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Kynäspäänniemen kevyen liikenteen silta yhdistää Kajaanin ydinkeskustassa sijaitsevan Rantapuiston Kajaaninjoen koillispuolella sijaitsevan Kynäspuiston Kynäspäänniemeen. Kaupunki on uudistanut Rantapuistoa sillan kohdalla vuonna 2012 ja puiston rakennustyöt jatkuvat vuonna 2013. Puistoväylät rakennetaan niin, että uusi silta yhdistää reitit luontevasti Kynäspuistoon. Kynäspuistoa kohennetaan jatkossa niin, että puistot muodostavat sillan yhdistäminä laajan virkistysalueen kaupunkilaisille.

Hanke on tarkoitus toteuttaa vuoden 2013 aikana.

Vesistötiedot

Kajaaninjoen syvyys rakennettavan sillan kohdalla on enintään 4,5 m ja leveys noin 40 m. Vedenkorkeus on 20.9.2012 ollut $N_{2000} + 129,84$ m ja laskennallinen vedenkorkeus on suunnitelmassa $N_{2000} + 130,73$ m. Joen leveys Koivukosken ja Ämmäkosken voimalaitosten välillä vaihtelee 30–100 m.

Kajaaninjoen virtaama vaihtelee 25–395 m³/s. Valtaosan ajasta joen virtaama on 25–50 m³/s. Ylin virtaus 395 m³/s on käytössä vain poikkeustapauksissa, jolloin Koivukosken vesivoimalaitoksen lisäksi myös ohijuoksu-tus tulvaluukkujen kautta on käytössä. Niin sanotulla välivedenpinnalla ei ole lakisääteisiä säännöstelyrajoja. Normaalioloissa välivedenpinnan asetusarvo on NN + 129,10 m. Ämmäkosken padon mitoitussyivesikorkeus on NN + 129,50 m ja hätäylivedenkorkeus on NN + 129,77 m.

ELY-keskuksen aukkolausunnon antamisen jälkeen sillan Kynänpäänniemen puoleista tasausta on nostettu tasolle $N_{2000} + 132,00$ m, jolloin virtausuoman poikkileikkauksen pienentyminen poistuu.

Hankealueen ympäristö ja luonnonarvot sekä hankkeen vaikutukset niihin

Liito-orava

Liito-oravien esiintyminen Kynänspuistossa ja Karoliinanpuistossa on kar-toitettu vuosina 2001, 2003 ja 2008. Vuonna 2008 esiintymistä tutkittiin et-simällä papanapuita ja potentiaalisia pesäpuita.

Tutkimusalueelta löydettiin kaikkiaan lähes sata papanapuuta, 87 Kynäns-puiston alueelta ja 11 Karolineburgin kartanohotellin ja uuden kerrostalo-alueen itäpuolelta. Potentiaalisia eli todennäköisiä pesäpuita löydettiin 32 kpl, 29 Kynänspuistosta ja 3 Karolineburgin alueelta. Löydetyistä mah-dollisista pesistä 11 oli kuudessa olevia oravan risupesä, 10 linnunpöntös-sä olevia ja 11 lahoissa, lähinnä koivun pötkelöissä olevia kolopesä.

Liito-oravan ydinalue Kynänspuistossa näyttäisi olevan puiston etelä- ja keskiosissa, joista löydettiin useimmat papanapuut samoin runsaimmat yksittäiset löydökset. Näillä alueilla puustokin on liito-oravalle sopivaa: iä-kästä, kerroksellista, kuusivaltaista sekametsää. Tosin runsaita pa-panamääriä löytyi myös puiston keskiosasta nurmikkoalueen suurten kuu-sien ja koivujen juurelta. Papanamäärät vähenivät mentäessä kohti rivita-loaluetta, josta suuret kuuset lähestulkoon puuttuvat. Kynänpäänniemen pohjoisosissakin on tehty papanahavaintoja. Kynänpäänniemen alueelle sijoittuu runsaasti lehtipuustoa, joten alueen on arvioitu olevan lajille tärkeä ruokailualue. Myös mahdollisia pesäpuita sijaitsee niemen pohjoisosissa.

Liito-orava on Suomessa rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla ja laji luoki-tellaan uhanalaisluokituksessa vaarantuneeksi (VU). Merkittävin uhanalai-suuteen vaikuttava tekijä lienee liito-oravalle elintärkeiden kolo- ja lehtipui-den väheneminen. Laji kuuluu EU:n luontodirektiivin IV (a) liitteen lajeihin, joiden luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heiken-

täminen on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kielletty. Tämä koskee myös niitä aiemmin asutuksi todettuja paikkoja, jotka ovat tilapäisesti asu-mattomia.

Hankkeella voidaan katsoa olevan vaikutusta liito-oravan elinympäristöön, mikäli kevyenliikenteenväylän rakentamisen vuoksi alueelta kaadetaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia kolopuita. Myös rakentamisen aikaisella työkoneiden melulla ja ihmistoiminnalla voi olla vaikutusta liito-oravan esiintymiseen kyseisellä alueella. Tämän vuoksi rakentaminen tulisikin suorittaa liito-oravan kiima- ja lisääntymisaikojen ulkopuolella. Liito-oravalla voi olla kaksi poikuetta vuodessa, yksi keväällä ja toinen kesällä. Parittelu tapahtuu maaliskokuun aikana. Poikaset lähtevät pesästä heinä–syyskuussa.

Hankkeen myötä liikkuminen alueella lisääntyy ja nykyisin melko luonnontilaisen Kyynäspäänniemen alueelle tulee lisää ihmistoimintojen ääniä. Alueella suoritetuissa liito-oravatutkimuksissa on kuitenkin havaittu lajin käyttämiä elinympäristöjä myös lähellä nykyisiä kevyenliikenteen väyliä. Hankkeen käytönaikaisten vaikutusten ei arvioida vaikuttavan merkittävästi liito-oravan esiintymiseen alueella, mikäli väylän linjauksen avulla säästetään alueella olevat pesintään ja lepäilyyn soveltuvat kolopuut ja väylän ulkopuolella liikkumista rajoitetaan esimerkiksi infotaulujen avulla.

Saukko

Kyynäspäänniemen edustalla on havaittu kalastava saukko ainakin keväällä 2008. Ilmeisesti kyseinen saukkoemo poikasineen on asunut Kajaaninjoessa pidemmänkin aikaa. Saukon pesäpaikoista ei kuitenkaan ole tietoa. Yleensä saukolla on käyttämänsä elinpiirin sisällä useita lepo- ja pesäpaikkoja.

Saukko on rauhoitettu koko maassa ja se on uhanalaisuusluokitukseltaan silmälläpidettävä. Saukko kuuluu myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin.

Saukon esiintymisestä alueella ei ole ollut saatavilla tarkempaa tietoa. Tarkkaa vaikutusarviota on lähes mahdoton tehdä ilman, että lajin käyttämä elinpiiri tunnetaan. Yleisesti voidaan kuitenkin arvioida, että rakentamisen aikainen melu ja vesityöt voivat häiritä alueella pesivää ja kalastavaa saukkoa. Alueella sijaitsee kuitenkin useita saukolla soveltuvia suojaisia rannanosia, joten merkittävää vaikutusta saukon esiintymiseen alueella ei katsota syntyvän.

Kevyenliikenteenväylän käytöllä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia saukon esiintymiseen alueella.

Kasvillisuus- ja luontotyypit

Kyynäspuiston alueen kasvillisuuskuviot on vuonna 2008 selvitetty maastokäyntien ja karttatietojen perusteella. Vuonna 2013 kuviointia on

Kyynäspäänniemen osalta tarkennettu ja tehty tulkintoja kasvillisuuskuvioiden ja kuviokohtaisten lajilistojen pohjalla alueella esiintyvistä kasvillisuustyypeistä.

Alueella esiintyy muutamia uhanalaisiksi luokiteltavia luontotyyppisiä, kuten erittäin uhanalaiset tuoreet keskiravinteiset lehdot ja vanhat lehtipuuvaltaiset lehtomaiset kankaat sekä vaarantuneet kosteat runsasravinteiset lehdot ja vanhat sekapuustoiset lehtomaiset kankaat. Puiston hoitotoimenpiteet ovat heikentäneet alueella esiintyvien luontotyyppien luonnontilaisuutta. Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla suojeltavia luontotyyppisiä.

Lepakko

Karoliinanpuiston ja Kyynäspanpuiston alueella toteutettiin 4.–5.6., 23.–24.7. ja 20.–21.8.2013 yleispiirteinen lepakoiden ruokailualueiden sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoitus. Kartoitus toteutettiin kierto- ja kiertolaskentana. Kartoitusajankohdat sijoittuvat kesän eri ajankohtiin, koska lepakot käyttävät eri aikaa kesästä eri alueita ruokailuun. Lepakoita kuunneltiin detektorilla.

Lepakkoselvityksen jokaisen kartoituskierron aikana selvitysalueella havaittiin useampia viiksisiippoja/isoviiksisiippoja. Muita lepakolajeja ei havaittu, vaikka alueella voisi levinneisyytensä ja elinympäristöjen puolesta esiintyä myös pohjanlepakkoa ja vesisiippaa. Selvitysalueen Karoliinanpuistosta rajattiin viiksisiippalajien lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkana vanha aitta sekä viiksisiippalajien tärkeänä ruokailualueena aittaa ympäröivä järeäpuustoinen kuusimetsä. Selvitysalueen muissa osissa ei havaittu lepakoita, eikä alueelta löydetty muita mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Puistoalueilla sijaitsee kuitenkin useita lepakoiden päiväpiilopaikaksi soveltuvia kokopuita sekä pönttöjä, ja Kajaaninlinnan raunioissa ja voimalaitospatojen rakennelmissa on myös päiväpiilopaikoiksi soveltuvia onkaloita ja muita koloja. Lisäksi heti Karoliinanpuiston länsipuolella sijaitsevan Karolineburgin kartanohotellin pihapiirissä on useampia vanhoja rakennuksia, jotka ovat lepakoille potentiaalisia päiväpiilopaikkoja tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Kaikki Suomessa tavatut lepakot ovat luonnonsuojelulain 38 §:n nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin, joiden luonnossa selvästi havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella kielletty.

Raportissa esitetyn arvion mukaan Kyynäspäänniemen kevyen liikenteen sillan rakentamisella ei ole vaikutuksia Karoliinanpuistoon rajattuun lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkaan tai lepakoille tärkeään ruokailualueeseen. Suunnitellun sillan rakentamisella ei arvioida olevan vaikutuksia muihinkaan alueella tavattaviin lepakoihin. Sillan rakentamisalue ja uuden raivattavan kevyen liikenteen väylän ympäristö Kyynäspäänniemessä ei ole viiksisiippalajien lepakoiden elinympäristönä tyypillisintä. Alue on

viiksisipoille liian avoin ja sopiikin enemmän esimerkiksi pohjanlepakon elinympäristöksi. Alueella ei kuitenkaan havaittu lainkaan lepakoita.

Pesimälinnusto

Kajaaninjokilaakson selvitysalueen pesimälinnustoa kartoitettiin kartoituslaskentana 15.5., 5.6. ja 24.6.2013. Laskennat suoritettiin hyvissä sääolosuhteissa noin klo 03–11. Kartoitusten aikana keskityttiin kartoittamaan suojelullisesti arvokkaiden lajien parimäärä sekä niiden reviirien sijoittuminen suunnittelualueella.

Selvitysalueen pesimälinnusto koostuu pääosin varsin tavanomaisesta ja runsaslukuisesta, avoimilla puistoalueilla sekä monenlaisissa metsissä ja ihmisen lähituntumassa pesivistä lajeista. Pesimälinnustonselvityksen aikana alueella havaittiin 43 lintulajia, joista 36 tulkittiin alueella pesiväksi. Havaituista lajeista 12 on määritelty suojelullisesti arvokkaiksi, ja niistä seitsemän tulkittiin kuuluvan selvitysalueen pesimälintulajistoon.

Selvitysalueella ei sijaitse linnustollisesti arvokkaita kohteita, mutta puistojen monipuoliset elinympäristöt luovat edellytyksiä monimuotoisen lajiston esiintymiselle. Etenkin Karoliinanpuiston ja Kynnäspuiston hoitamattomat metsä- ja ranta-alueet soveltuvat monilajisen lintuyhteisön elinalueiksi.

Suunnitellulla sillan rakentamisella ei arvioida olevan vaikutusta alueen pesimälajistoon. Alueellisesti tavanomainen lajisto tulee säilymään alueella jatkossakin, eikä sillan tai uuden kevyen liikenteen väylän rakentaminen heikennä alueella esiintyvien suojelullisesti arvokkaiden lajien elinympäristöjä tai tuhoa niiden pesimäpaikkoja. Useimmat selvitysalueella esiintyvistä suojelullisesti arvokkaista lajeista ovat alueellisesti melko yleisiä ja tavallisia, joskin niiden pesimäkannoissa on havaittu vähäistä taantumista. Hanke ei vaikuta vaarantuneen tukkasotkan elinympäristöön ja pesimäpaikkoihin alueella, eikä se vaaranna silmälläpidettävän rantasipin pesimismahdollisuuksia Koivukosken voimalaitoksen alapuolisilla kalliorannoilla. Rakentamisella ei myöskään ole vaikutusta silmälläpidettävän sirittäjän tai punavarpusen elinympäristöön. Myös muut suojelullisesti arvokkaat lajit tulevat todennäköisesti rakentamisesta huolimatta esiintymään alueella jatkossakin.

Kajaaninjoen ylittävän sillan ja uuden kevyen liikenteen väylän rakentaminen sekä rakentamisen myötä lisääntyvä ihmisten liikkuminen aiheuttaa jonkin verran häiriötä alueen linnustolle. Selvitysalueella elävä linnusto on tottunut ihmisen liikkumiseen alueella, koska puistoissa on jo ennestään runsaasti kevyen liikenteen väyliä sekä polkuja. Lisääntyvän häiriön ei katsota olevan merkittävää kokonaisuuden kannalta, koska suurin osa alueella pesivästä lajistosta selviytyy yleisesti melko hyvin ihmisen muovaamissa elinympäristöissä.

Maisema

Sillan rakentamista voidaan pitää lievästi maisemakuvaa heikentävänä: se katkaisee osittain tärkeää näkymää kohti vaikuttavaa Koivukosken voimalaitosrakennusta, sillan rantaluiskat erityisesti Kyynäspäänniemessä sijoittuvat hienoon rantakivikkoon/kallioon sekä Kyynäspäänniemen hienoa puustoa joudutaan karsimaan. Mahdollisia, nykytilaa heikentäviä vaikutuksia voidaan pyrkiä vähentämään esimerkiksi siltaluiskien huolellisella maastoon sovittamisella. Sillan rakentamisella on myönteinen vaikutus alueen virkistyskäytön kannalta, se edistäisi joenrannan viheralueiden saavutettavuutta ja käyttöä. Maisemakuvallisesti sillan rakentamisella voidaan katsoa olevan lievästi heikentävä vaikutus, mutta vaikutus on melko vähäinen. Maisemaselvityksessä ei tullut esille sellaisia seikkoja, joiden takia siltaa ei tulisi rakentaa.

Vesi- ja ranta-alueiden käyttö

Rantapuisto on kokonaisuudessaan rakennettua puistoaluetta, joka on kaupunkilaisten virkistyskäytössä. Kyynäspuisto on myös virkistyskäyttöä palveleva alue, joka on vähemmän rakennettu kuin Rantapuisto.

Noin 100 m rakennettavasta sillasta ylävirtaan sijaitsee Koivukosken voimalaitos ja noin 300 m alavirtaan sijaitsee Ämmäkosken voimalaitos. Voimalaitokset omistavat Kajaanin kaupungin ja UPM-Kymmene Oyj:n yhteisomistuksessa oleva Kainuun Voima Oy.

Voimalaitosten välillä olevaa jokea käytetään virkistyskalastukseen. Kalastajat voivat käyttää siltaa rannalta toiselle siirtymiseen ja kalastuspaikkana. Sillan luoteispuolelle sen välittömään läheisyyteen on vuonna 2012 rakennettu kalastuslaituri. Hakemuksen liitteenä olevan Kajaanin Perhokerho ry:n lausunnossa on esitetty, että rakentamisesta ja kaivamisesta aiheutuvaa veden samentumista tulee välttää jokikutuisen harjuksen kutuaikana toukokuussa ja poikasten kuoriutumisen aikoihin kesäkuun alkupuolella.

Rakennettavan sillan kohdalla ei ole vesiväylää. Kainuun pelastuslaitos on ilmaissut tarpeensa liikkua soutuveneellä sillan alitse. Sillan vapaa alikulkukorkeus on noin 2,0 m, jolloin sen alitus soutuveneellä onnistuu.

Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus

Silta on tyypiltään kaksiaukkoinen puukantinen teräspalkkisilta. Sillan kansirakenteen osalla sillan vaakageometria on suora ja pystygeometrialtaan silta laskee Kyynäspäänniemeeseen päin kaltevuudessa 0,028. Sillan päällysrakenne muodostuu teräspalkkien kannattamasta syrjälankkukannesta ja alusrakenteena ovat maanvaraiset betonirakenteiset maatuet sekä kallionvarainen betoninen välituki. Veteen rakennetaan yksi virtapilari. Sillan hyötyleveys on 3,0 m ja jännemitat 25 m + 25 m. Sillan kokonaispituus on 53,1 m. Silta on mitoitettu eurokoodien mukaan kevyen liikenteen sillan kuormalle KL/1.6.2010. Rantapuiston puolella uoman reunassa on betoninen tukimuuri, joka säilytetään entisellään. Sillan rakenteisiin kiinnite-

tään kaukolämpöputket. Putket sijoitetaan sillan rakenteeseen niin, etteivät ne tule näkyville.

Sillan maavaraisia betonitukia varten joudutaan maata kaivamaan (noin 135 m³ ktr) sekä louhimaan kalliota pintalouhintana (alle 1 m:n syvyydeltä). Maavaraiset tuet liuskaverhoillaan ja eroosiosuojataan kivilouheella sekä nurmetetaan. Välituen betoninen peruslaatta valetaan vedenalaisena valuna. Välituki ankkuroidaan kallioon kuudella harjaterästartunnalla pooraamalla kallioon reiät, joihin tartunnat juotetaan.

Kyynäspäänniemen puolelta joudutaan kaatamaan jonkin verran puustoa (arviolta viisi mäntyä) sillan kevyenliikenteenväylän rakentamista varten.

Kiinteistötiedot

Suunniteltu silta sijaitsee Kajaanin kaupungin omistamilla maa-alueilla Keskustan puistot RN:o 9903:1 ja Teppanan puistot RN:o 9903:1 sekä ylittää kaupungin omistaman vesialueen Lahjoitusmaa RN:o 1:67 ja UPM-Kymmene Oyj:n omistaman vesialueen Ämmä-Koivukoski RN:o 10:0.

Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset

Hankkeen toteuttamista varten on tarpeen ottaa käyttöön UPM-Kymmene Oyj:n omistamaa vesialuetta. Käytettävän alueen laajuus on noin 500 m². Hakijalla on vesialueen omistajan kirjallinen suostumus vesialueen RN:o 10:0 käyttämiseen sillan rakennustyömaan ajan.

Hankkeen vaikutukset

Rakentamisesta voi aiheutua työnaikaista veden samenessa. Hankkeella ei ole pitkäaikaisia vaikutuksia vedenlaatuun.

Valmis silta ei aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueen luontoarvoihin, vesistöön, kalastoon tai linnustoon. Alue ei ole luonnontilainen, vaan on jo pitkään ollut virkistyskäytössä.

Hankkeen hyödyt ja menetykset

Sillan rakentaminen edistää kaupungin keskustassa sijaitsevien Rantapuiston ja Kyynäspuiston kehittämistä kuntalaisten virkistyskäyttöön. Maisemakuvallisesti sillan rakentamisella on vähäinen vaikutus. Liikenteellisesti silta tarjoaa turvallisen vaihtoehdon joen pohjoispuolen ja kaupunkikeskustan väliselle vilkkaalle kevyelle liikenteelle.

Valmistelulupa ja perusteet valmisteluluvan myöntämiselle

Valmistelevat toimenpiteet ovat siltarakennustyömaan perustamistoimenpiteitä ja maatuojien perustuskaivantojen tekemistä. Sillan lounaispää sijoittuu Rantapuiston puistorakentamisen alueelle, jossa ovat puiston rakentamistyöt olleet käynnissä jo syksyllä 2012. Valmistelevat työt ovat sellaisia, että ne voidaan palauttaa ennalleen, mikäli vesilain mukainen lupa hylätään.

Kajaanin kaupunginvaltuusto on vuoden 2013 talousarviota hyväksyessään osoittanut määrärahan sillan rakentamiseksi. Osoitettu määräraha on käytettävissä vain vuoden 2013 aikana, minkä vuoksi on tarpeen aloittaa rakennustyöt kesän aikana. Tavoitteena on aloittaa työt viimeistään elokuussa ja saattaa ne loppuun vuoden loppuun mennessä.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Kajaanin kaupungissa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 6.6.2013. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat sekä kalatalousyksiköltä, Kajaanin kaupungilta ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta.

LAUSUNNOT

1) **Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue** on lausunnossaan todennut, että, Kynänpäänniemen sillan avulla yhdistetään Kajaaninjoen molemmilla puolilla sijaitsevien asemakaavan mukaisten virkistysalueiden sisäiset ulkoilureitit, joten sen toteuttaminen ei edellytä muuta kaavallista tarkastelua. Virallisesti nähtävänä pidettävän puistosuunnitelman katsotaan turvaavan riittävässä määrin osallisten vaikutusmahdollisuuden sillan toteuttamissuunnitelmiin.

Hanketta ja suunnitelmaa varten ei ole tehty riittäviä ympäristöselvityksiä. Hanketta varten laaditussa ympäristöselvityksessä todetaan, että todellisten vaikutusten arvioimiseksi tulisi suunnitellun sillan vaikutusalueella tehdä kattavat selvitykset muun muassa pesimälinnuston ja lepakoiden osalta ennen rakentamista. Selvitykset tulee, erityisesti lepakoiden osalta, tehdä ennen päätöksen antamista, jotta voidaan varmistua siitä, ettei hankkeen toteutuksen yhteydessä hävitetä tai heikennetä luontodirektiivin IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (luonnonsuojelulaki 49 § 1 momentti).

Sillan rakentamisesta saattaa aiheutua veden samentumista, joten töiden aikainen tarkkailu on sen varalta tarpeen.

2) **Kajaanin kaupungin ympäristötekniikan lautakunnan lupajaosto** on lausunnossaan todennut, että rakennustyöt tulee tehdä niin, että vesistön samentuminen on mahdollisimman vähäistä. Vesistöä ja rannoilta on poistettava rakennusjätteet ja ylimääräinen kaivumaa ja huolehdittava siitä, että muutkin rakennustyön jäljet poistetaan. Hankkeessa sekä hankkeen

toteuttamisaikataulussa tulee ottaa huomioon ympäristöselvityksissä ja luontoselvityksissä mahdollisesti esiin tulevat asiat.

MIELIPIIDE

3) **Kajaanin Seudun Luonto ry** on vaatinut luvan hylkäämistä. Alueen luonto- ja maisemaselvitykset ovat puutteelliset. Yhdistys on tehnyt Kynänpäänniemen silta- ja puistosuunnitelmasta valituksen Oulun hallinto-oikeuteen 29.5.2013. Silta- ja puistosuunnitelma tulee ratkaista valmis-teilla olevan Kajaanin ydinkeskustan osayleiskaavan yhteydessä eikä yksit-täisenä ratkaisuna. Valituksen käsittely on kesken, joten vesilain mukaisen luvan myöntämiselle ei ole edellytyksiä.

Yhdistys on 3.2.2013 pyytänyt Kainuun ELY-keskusta selvittämään harkin-nanvaraisen YVA-arvioinnin tarvetta Kynänpäänniemen siltaratkaisun osalta. Myös tämän asian ratkaiseminen on kesken. Kynänpäänniemen alue kuuluu tärkeänä maisemakohteena Kajaaninjoen ympäristön RKY-alueeseen (valtioneuvoston määrittelemät arvokkaat rakennetun kulttuu-riympäristön alueet), eikä siellä tehtäviä maisemaan olennaisesti vaikutta-via ratkaisuja voi hyväksyä pelkkinä katuratkaisuuina, kuten Kynänpään-niemen kohdalla on tehty. Kyseinen suunnitelma vaatisi osayleiskaavatar-kastelun ja siihen liittyvän YVA-arvioinnin.

Edellä mainituilla perusteilla vesilain mukaisia edellytyksiä luvan myöntä-miselle ei tässä vaiheessa ole, vaan asiassa olisi odotettava Oulun hallinto-oikeuden ja Kainuun ELY-keskuksen ratkaisuja.

Lupaa valmistelevien töiden aloittamiselle ennen päätöksen lainvoimaisek-si tulemista ei tule myöntää. Töiden aloittaminen ennen lainvoimaisuutta tekee kunnallisvalituksen merkityksettömäksi, joten sen ratkaiseminen kuuluu Oulun hallinto-oikeuden toimivaltaan.

HAKIJAN SELITYS

Hakija on 1) **Kainuun ELY-keskuksen** lausunnosta todennut, että Ka-jaanin kaupunki on teettänyt ja teettää ympäristö- ja luontoselvitykset ELY-keskuksen kanssa neuvotellen työssä huomioon otettaviksi. Aiemmissa ja hanketta varten erikseen teetetyissä selvityksissä ei ole noussut estettä hankkeelle. Mikäli täydentävien selvitysten tulos edellyttää, arvioidaan hanke uudelleen. Lausunnossa esitetty huoli lisääntymis- ja levähdyspaik-kojen hävittämisestä ja heikentämisestä on aiheeton. Samentumisen tark-kailua tehdään lupamääräysten mukaisesti.

Hakija on 2) **Kajaanin kaupungin ympäristötekni- sen lautakunnan lupajaoston** lausunnosta todennut, että Kynänpäänniemen silta ja sen ympä-ristö on kaupungin keskeistä virkistys- ja nähtävyydsaluetta. Siten työltä ja sen viimeistelyltä vaaditaan lausunnon mukaista suoritusta, minkä kau-punki tilaajan valvoo. Ympäristö- ja luontoselvitykset on teetetty ja teete-tään työssä huomioon otettaviksi.

Hakija on 3) **Kajaanin Seudun Luonto ry:n** mielipiteen johdosta todennut, että se on yhtä mieltä ELY-keskuksen kanssa siitä, ettei sillan toteuttaminen edellytä muuta kaavallista tarkastelua. Kajaanissa on vireillä keskustajama 2030 osayleiskaava (pinta-ala 5 280 ha). Kaava on liian laaja ja yleispiirteinen, jotta se voisi käsitellä silta- ja polkuratkaisuja. Erillistä ydinkeskustan osayleiskaavaa ei ole tarkoitus laatia, vaan asiat tutkitaan riittävässä laajuudessa selvityksillä ja suunnitelmilla sekä tarpeen mukaan asemakaavalla, puisto- ja katusuunnitelmilla valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan ja yleiskaavan ohjauksen mukaan.

Vuonna 2011 on laajassa vuorovaikutuksessa valmistunut ”Kajaanin ydinkeskustan liittyminen kaupunkiin – lähtötilanneselvitys ja yleissuunnitelma”, johon sisältyy Kajaaninjoen varren puistojen ja virkistysalueiden kehittäminen. Lähtökohtana selvityksessä on ollut keskustan ja jokivarren ajallisesti kerrostunut kulttuuri- ja luonnonympäristö ja muun muassa Kynäspuiston ja Karoliinan puiston luontoselvitys. Näin Kynäspäänniemen kevyenliikenteen silta- ja puistopolkusuunnitelma on hyvin tutkittu ja perusteltu. Selvitys vastaa sisällöltään hyvin mielipiteessä vaadittua osayleiskaavallista YVA-tarkastelua tai esitystä harkinnanvaraisesta YVA-menettelystä.

Alueelta on lisäksi tehty erikseen silta- ja polkuhanketta varten ympäristö- ja maisemavaikutusten selvityksiä. Niissä ei ole todettu estettä hankkeelle ja esiin tulleet lisäselvitystarpeet toteutetaan lintujen pesimäaikana ja kesällä mahdollisten lepakoiden liikkuaessa. Selvityksen tulokset otetaan toteutuksessa huomioon eikä direktiivilajeja vaaranneta. Siten puistot yhdistävällä siltahankkeella ei aiheuteta huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa.

Edellä esitetyn perusteella tulisi hankkeelle myöntää valmistelulupa.

TÄYDENNYS

Hakija on 4.9.2013 toimittanut aluehallintovirastoon täydennyksenä Kajaaninjokilaakson lepakko- ja pesimälintuselvityksen loppuraportin. Hakija on saatekirjeessä todennut, että selvityksellä tulee osoitetuksi, että lupahakemusta tehtäessä on ollut hankkeen koko ja ympäristövaikutukset huomioon ottaen riittävät selvitykset. Selvitysten riittävyys on asiantuntijaharkintaa vaativaa arviointia, josta Kajaanin kaupungillakin on kertynyt asiantuntemusta. Hakija on katsonut, ettei hanke edellytä harkinnanvaraista ympäristövaikutusten arviointia, mistä on tehty esitys Kainuun ELY-keskukselle 3.2.2013. Täydennyksen tiedot on kirjattu kertoelmaosaan.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Kajaanin kaupungille luvan Kynäspäänniemen kevyen liikenteen sillan rakentamiseen Kajaaninjoen yli Kajaanin

kaupungissa hakemuksen mukaisesti hakemuksen liitteenä 4 olevan piirustuksen "KYYNÄSPÄÄN KLV, Puistosuunnitelma", mittakaava 1:500, osoittamaan paikkaan. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava jäljempää ilmeneviä lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet

1. Kynäspäänniemen kevyen liikenteen silta on rakennettava hakemuksen liitteenä 6 olevan 17.12.2012 päivätyn yleispiirustuksen, mittakaava 1:100 ja 1:50, mukaisesti.

Töiden suorittaminen

2. Rakennustyöt on suoritettava niin, ettei niistä aiheudu sellaista veden samentumista tai muuta haitallista seurausta, joka kohtuullisin kustannuksin on vältettävissä. Luvan saajan on huolehdittava siitä, ettei työn aikana vesistön käyttöä vaikeuteta enempää, kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä.

Työalue on merkittävä siten, että siitä ei aiheudu vaaraa vesi- ja jääalueen käyttäjille myöskään töiden ollessa keskeytyneinä.

3. Rakennustyöt tulisi suunnitella niin, että liito-oravan pesintää mahdollisesti häiritsevät työvaiheet suoritetaan mahdollisuuksien mukaan kiima- ja pesintäajan (maalis–syyskuu) ulkopuolella.

Kunnossapito

4. Luvan saaja on velvollinen pitämään siltarakenteet hakemussuunnitelman mukaisessa kunnossa.

Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

5. Luvan saajan on poistettava vesistöä ja sen rannoilta rakennusjätteet ja ylimääräinen kaivumaa sekä huolehdittava rakennustyön muidenkin jälkien poistamisesta. Rakennuspaikka ja sen ympäristö on työn jäljiltä siistittävä ympäristöön sopeutuvaksi.

Tarkkailu

6. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen mahdollista veden samentumista Kainuun ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailusuunnitelma

on toimitettava Kainuun ELY-keskuksen hyväksyttäväksi vähintään 30 päivää ennen vesistöissä tapahtuvan rakentamisen aloittamista.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

7. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä neljän vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin 10 vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa raukeaa.

Ilmoitukset

8. Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarkoituksenmukaisella tavalla UPM-Kymmene Oyj:lle.
9. Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset

Kyynäspäänniemen kevyen liikenteen sillan rakentaminen on tarpeen kevyen liikenteen liikenneyhteyksien parantamiseksi. Kaava ei aseta estettä hankkeen toteuttamiselle.

Sillan rakentaminen ei aiheuta merkittävää häiriötä veneilylle tai muulle vesistön käytölle. Rakentamispaikan alapuolisessa uomassa voi aiheutua tilapäistä, ennalta arvioiden vähäistä vesistön samentumista. Samentumisesta ei kuitenkaan aiheudu haittaa vedenlaadulle tai kalastolle. Sillan rakenteet huomioon ottaen hankkeesta ei aiheudu haittaa kalankululle.

Lupamääräysten mukaisesti toimittaessa hakemuksessa tarkoitetun sillan rakentaminen ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Hakemukseen liitettyjen luontoselvitysten mukaan Kyynäspäänniemen alueella, johon silta rakennetaan, ei esiinny luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja lajeja tai luontotyypppejä. Näitä ei myöskään esiinny noin 30 m:n pituisella rakennettavalla pyörätieosuudella.

Kajaaninjoki on voimakkaasti muutettu joki. Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2015 mukaan Kajaaninjoki on hyvässä ekologisessa tilassa suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Hanke ei vaaranna vesienhoitosuunnitelman mukaista tavoitetta säilyttää Kajaaninjoen hyvä ekologinen tila.

Yllä olevin perustein vesilain mukaisen luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Lupamääräykset

Kyynäspuiston alueella esiintyvän liito-oravan pesintärauhan huomioon ottamiseksi on annettu toimenpiderajoitus. Muutoin luvan saajan noudatettavaksi on annettu tavanomaiset määräykset työn huolellisesta suorittamisesta sekä yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta.

Sovelletut säännökset

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 1) kohta, 5 §, 6 §:n 2 momentti, 7, 8, 10, 11 ja 18 §

Valmistelulupa

Aluehallintovirasto oikeuttaa Kajaanin kaupungin ryhtymään hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Valmistelevat toimenpiteet, jotka ovat siltarakennustyömaan perustamistoimia ja maatukien perustuskaivantojen tekemistä, tehdään Rantapuiston puoleiselle rannalle.

Perustelut

Hankkeelle voidaan myöntää valmistelulupa sen vähäisyys huomioon ottaen. Valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa Rantapuiston puolella tuottamatta muulle vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa, sillä toimenpiteet eivät aiheuta vaikutuksia maa-alueen luontoarvoihin tai vesistöön. Luvassa tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen verosiksi siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai sen määräyksiä muutetaan.

Sovelletut säännökset

Vesilain 3 luvun 16 §

Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen

Aluehallintovirasto ottaa lausunnoissa esitetyt vaatimukset huomioon päätöksestä ja sen perusteluista ilmenevästi.

Kajaanin Seudun Luonto ry:n vaatimukseen lupahakemuksen hylkäämisestä aluehallintovirasto toteaa, että luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa päätöksestä ja sen perusteluista ilmenevästi.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 2 190 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan siltaa koskevan asian käsittelystä perittävä maksu on 2 190 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalous -ryhmä

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Kajaanin kaupungin virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Hannu Puranen

Heidi Nyman

Asian ovat ratkaissut ympäristöneuvos Hannu Puranen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Heidi Nyman.

HN/es

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **11.11.2013**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanotolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 0295 017 500
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.